

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" תשפ"ה

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר א'

מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות
1	195.3604	שביל הים - קיימות סביבתית	פרופ' נגה קולינס קריינר	4	א'	201.3604	גיאוגרפיה	ד'	10: 15-11: 45	פרויקט שביל הים מייצג את ליבת המחקר ואת רוחה של אוניברסיטת חיפה: סביבה-חברה-אדם באמצעות נושאים של קיימות חברתית, כלכלית וסביבתית. בהתאמה, קורס "שביל הים-קיימות סביבתית" ישמש כפלטפורמה בינתחומית, לבחינת מימוש יעדי הפיתוח בר-קיימא של האו"ם. במהלך הקורס, הסטודנט ינתח מקטעים של שביל הים, בהתאמה למודלים ולמושגים השונים שנלמדו בכתה, תוך שימוש בתאוריות וביעדי הפיתוח של האו"ם ואף יעריך תפקודם של אתרים, שבילים, מקטעים לאורך שביל הים מבחינה חברתית, סביבתית, כלכלית ותכנונית. הקורס משלב בין לימוד תיאורטי בכיתה לבין יישום בשטח. הקורס יתנהל כסדנה- כלומר מספר מפגשים מקדימים בכיתה, ימי סיור באזור המחקר לאורך שביל הים, מפגשים עם יזמים, מקבלי החלטות ובעלי עניין בשטח ומפגשי סיכום בו יוצגו עבודות הסיום על ידי הסטודנטים.	א. השתתפות ב80% מהמפגשים. ב. השתתפות בסיורים בקורס. ג. הגשת 5 תרגילים במהלך הסמסטר. ד. הגשת עבודה מדעית מסכמת (70% מהציון הסופי). ה. הכנת מצגת פרויקט סיכום למפגש האחרון (30% מהציון הסופי).
2	195.1106	מבוא לסביבה וקיימות	פרופ' שלומית פז	4	א'	201.1106	גיאוגרפיה	ג'	16: 15-19: 45	הקורס יעסוק ביחסי הגומלין של האדם עם סביבתו - מקום האדם בסביבה אקולוגיה אנושית, משאבי הסביבה, מגמות שינוי בביוספרה וב אטמוספירה, רמת הפגיעה וההפרה של משאבי טבע, פיתוח בר קיימא חקיקה ואכיפה.	1. הגשת תרגילים. פרטים ינתנו במהלך הסמסטר (25% מהציון הסופי). 2. קריאת חובה של פריטים ביבליוגרפיים. הנחיות ינתנו בכיתה. 3. בחנים בכיתה לסיכום פרקי הקורס (75% מהציון הסופי).
3	195.1200	דת וסביבה נלמד בשפה האנגלית	ד"ר תנחום יורה	2	א'		אשכולות העשרה	ה'	זום שבועי חמישי, 16: 30	Religion and environment are two areas that are often viewed as being at odds with each other. For instance, religious individuals have made claims that environmentalism is secular, leftist, and pagan. Secular environmentalists have pointed to religion as being anthropocentric, patriarchal, hierarchical, and an impediment to pro-environmental behavior. Yet, over the past decades we have witnessed the rise of the religious environmental movement. Proponents of this movement have stressed the integral engagement of religion with the natural world and the moral imperative to protect the environment that is motivated by a deep sense of responsibility.	Participation (15%): Attendance is mandatory. You are expected to come to class ready to participate having read the weekly readings – you can miss two classes without being penalized. Weekly readings (25%): There are 11 weeks with assigned readings. You will be responsible for

4	195.1800	שינויי אקלים : מדע ופוליטיקה במשבר גלובלי (נלמד באנגלית)	פרופ' רונלד מיטשל	2	א'	אין	יד הנדיב	ד'	זום שבועי, סמס' א', ימי רביעי, 18: 30	Climate change is the largest environmental threat facing humans and other species that inhabit planet Earth. We are increasingly aware of the causes, impacts, and likelihood of climate change. Yet, recent international meetings on climate change suggest that the nations, and people, of the world are unwilling to take actions on the scale and timeline that most scientists say is needed to avoid the most severe impacts of climate change. In short, the demand for climate action implied by most scientific evidence has not yet been matched by the supply of action from political leaders, policy-makers, and the public. This course will help you understand the climate science, factors that influence progress on this global crisis, and international, national, and local policies that are helping address it.	10% השתתפות 40% בחנים במודל 50% בחינת מסכמת בבית עד 1,200 מילים
5	195.1107	חיים על הקצה : קריסת עולם הטבע במאה ה 21	דר משה גיש	2	א'	201.102	חוג לגאוגרפיה ולימודי סביבה	ד'	12: 00-14: 00	האדם תלוי בטבע באופנים רבים ובדרכים שונות. אולם, אנו מצויים כעת בעיצומו של משבר סביבתי חמור, המעמיד בספק את יכולתו של הטבע להמשיך ולתמוך בקיומה של הציביליזציה האנושית כפי שאנו מכירים אותה. השחיקה המתמשכת ביציבותן ובתפקודן של המערכות הטבעיות הסובבות אותנו ככל הנראה תביא לכך שבמרוצת המאה ה - 21 אנו וצאצאינו נאלץ לבצע שינויים משמעותיים באורח החיים על מנת לשמר רמת חיים סבירה אולם, האם המצב חמור כל כך? כמה זמן נותר לנו על מנת לתקן את דרכינו? האם אנחנו באמת על סף תהום, והאם ישנה דרך חזרה? מה ניתן עדיין לעשות כדי להציל את האנושות? מעתיד קודר	דרישות הקורס: הקורס מתאים לתלמידי 'דרך הרוח'. אין דרישות קדם נוכחות: נוכחות בהרצאות (80% נוכחות) עבודות: אין מבחן: אמריקאי מרכיבי הציון: מבחן מסכם: 100%

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר ב'											
מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות
1	195.2026	משבר האקלים - האתגר הגדול של ימינו	פרופ' שלומית פז	2	ב'	201.2026	גיאוגרפיה	ד'	12: 15-13: 45	שינויי האקלים מוגדרים כאתגר הגדול בן זמננו. ההתחממות הגלובלית והגברת ההקצנה של תופעות מזג אוויר בכל רחבי העולם משפיעות באורח דרמטי על האוכלוסיה האנושית ועל הסביבה הטבעית. ההשלכות מגוונות ומשפיעות על כל תחום – בריאות, כלכלה, תעשייה, חקלאות, חברה, פוליטיקה, אנרגיה, תשתיות, בטחון, אקולוגיה וסביבה ועוד. בצד ההבנה כי המשבר כבר כאן, נדרשות היערכות והתאמה (אדפטציה) של מערכות רבות בדרכים שונות. בקורס נכיר את יסודות מדעי האטמוספירה והאקלים, נלמד על ההבדל בין שינויי אקלים טבעיים (פלאו-אקלים) לאלה של ימינו, נלמד לעומק על משבר האקלים הנוכחי, נכיר ממצאים המוכיחים את קיומו בעולם ובאזורנו, נעסוק בהשלכות הרבות של משבר זה, וכן נלמד על התחזיות לעשורים הקרובים ועל דרכי היערכות ופתרונות אפשריים.	1. נוכחות 2. הגשת עבודת בית בסוף הסמסטר

7	195.1024	הסביבה האנושית - מתוקשב	פרופ' נגה קולינס קריינר	4	ב'	201.1024	גיאוגרפיה	מתוקשב	מטרת הקורס היא ניתוח המרחב הגאוגרפי-אנושי, באמצעות הערכה וסינתזה של מדדים, מודלים, מאפיינים ותיאוריות שונות בגאוגרפיה אנושית. הקורס יעסוק בבחינת וניתוח השפעת המאפיינים הדמוגרפים, חברתיים, עירוניים, פוליטיים, כלכליים, תרבותיים, תיירותיים, תעסוקתיים ותנועות האוכלוסין העולמיות על מרחבים שונים בעולם. הניתוח יערך באמצעות מודלים שונים בתחומי הגאוגרפיה האנושית, ומידע כמותי, מילולי ומרחבי. הקורס יעסוק בסינתזה ואנליזה של כל הגורמים המשפיעים על המרחב העולמי תוך הערכת מגמות עתידות בישראל ובעולם.
8	195.1000	חינוך סביבתי – איך להפוך אוהבי טבע לשומרי טבע?	גב' יונת ריין-ספיר	2	ב'		אשכולות העשרה	שלושה מפגשים מקוונים ושלושה ימי סיור	בקורס זה נתוודע לנושא שמירת טבע וחינוך סביבתי דרך עבודת רשות הטבע והגנים וכן עבודת ארגוני סביבה ושמירת טבע נוספים. באופן ספציפי יותר, בקורס נבחן האם וכיצד ניתן להפוך את אהדת הטבע המצויה בבסיס הביקור בשטחים פתוחים מוגנים למחויבות עמוקה לשמירה אקטיבית על הטבע, תוך יישום שינוי הרגלים הכרוך בכך. כמו כן, נבין מה התפקיד של חינוך סביבתי ביצירת שינוי התנהגותי ארוך טווח בחברה הישראלית. נושאים אלו ידונו בכיתת הלימוד וכן במהלך סיורים באתרי טבע ומורשת. במרכז הקורס תעמוד המחשבה כי הבנת יחסי הגומלין בין האדם לסביבה היא הליבה של כל פעילות חינוך סביבתי והמפתח להתקדמות לעבר אורח חיים ידידותי לסביבה ומקיים. לצד זאת, נבקש במהלך השיעורים לאתגר הנחות מקובלות וביניהן ההנחה שחיבור של למידה סביבתית עם חוויות ביקור מעצימה את הקשר של הלומדים לנעשה במקום, ויוצרת זיקה חזקה יותר בין התיאוריה ליישום שלה בשטח.
9	195.1100	עושים קיימות - סדנא לקידום רעיונות סביבתיים	ד"ר בני פירסט	2	ב'		אשכולות העשרה	3 ימים מרוכזים בתאריכים 13-15 במאי 2025 בכפר עיינות (כולל לינה וכלכלה מלאה)	בשני העשורים האחרונים חלה התקדמות מרשימה ברמת המודעות הסביבתית של החברה בישראל, דבר הבא לביטוי במספר רב מאוד של התארגנויות מקומיות ושל ארגונים סביבתיים הפועלים בנישות מגוונות. האקטיביזם הסביבתי מבטא לא רק את מידת הלכידות החברתית של קהילה אלא בעיקר את הצורך שלה בנטילת חלק פעיל בעיצוב המרחב הפיזי והזהות האישית והקולקטיבית. במסגרת הקורס נכיר את התיאוריות והגישות הפילוסופיות הסביבתיות העיקריות המשפיעות על האקטיביזם הסביבתי במאה ה-20, מתוך מטרה לגבש "סל פתרונות" לציבור המבקש להכיר את עולם התוכן הסביבתי ולתרגמה לכדי עשייה אפקטיבית. הסדנא מיועדת לתלמידי מדעי החברה בדגש על גאוגרפיה, סוציולוגיה, מדע המדינה, כלכלה, חינוך ועבודה סוציאלית.
11	195.1900	סביבה וקיימות : אתגרים ופתרונות	פרופ' שלומית פז	2	ב'		אשכולות העשרה	מתוקשב	לא מיועד לתלמידי ביה"ס למדעי הסביבה סביבה וקיימות : אתגרים ופתרונות (מתוקשב) הקורס יעסוק במושגי יסוד בסביבה וקיימות (כמו מערכות כדור הארץ, המגוון הביולוגי, שירותי המערכות האקולוגיות), במשברי האקלים והסביבה והשלכותיהם הנרחבות תוך היכרות עם דוגמאות נבחרות ברמה הגלובלית, האזורית והמקומית, וכן בפתרונות אפשריים לתיקון (שמירת טבע, פיתוח בר קיימא, חקיקה סביבתית ועוד). מטרת הקורס היא להנגיש ידע סביבתי לסטודנטים מחוגים מגוונים. הקורס יורכב מהרצאות מקוונות בשיטת MOOC שיועברו ע"י מרצות ומרצים שונים, רובם חברי. ות סגל מביה"ס למדעי הסביבה. *הקורס לא מאושר לתלמידי ביה"ס למדעי הסביבה*
									(ראשון, 8:30) מפגש 30.3 מקוון 1 (שלישי, 18:30) מפגש 8.4 מקוון 2 (שני) סיור 1 - תל אפק 21.4 (שלישי) סיור 2 – עין אפק 6.5 (חמישי) סיור 3 - עמק 22.5 הצבים (שלישי, 8:30) מפגש מקוון 3.6

	The 2030 Agenda, of which the Sustainable Development Goals (SDGs) form the core, is a global policy framework that aims at reducing poverty and inequality as well as strengthening sustainable economic and social development by means of establishing a collaborative partnership between state and non-state actors in the global South and North. Based on the principle of universalism, all UN member states committed themselves to implementing the 2030 Agenda. Another outstanding feature of the SDGs is that they are integrated and indivisible. This online course to be taught in English language seeks to attain three specific goals. First, the students will learn how the SDGs came about and how they relate to previous international attempts to attain sustainable development. This discussion will predominantly concentrate on the period subsequent to the publication of the Brundtland Report in 1987 and its definition of sustainable development as the economic, ecological and social development. The second goal is to familiarize students with the concept of cross-sectoral policy integration and policy coherence since Target 17.14 of the SDGs seeks to enhance policy coherence for sustainable development. While policy integration and policy coherence appear reasonable strategies, in reality, it is difficult to pursue integrative or coherent policies. We will review the corresponding literature and identify the opportunities for policy integration as well as the impediments to realizing this approach. Third, the students will prepare case studies on how individual countries seek to put the SDGs into practice by taking into consideration concepts and theories from Human Geography, Public Policy, International Relations, and Sociology.	זום שבועי, סמס' ב', ימי חמישי, 14:30	ה'	אשכולות העשרה	ב'	2	פרופ' גילה טוסון	מדדי הקיימות של האו"ם SDG נלמד בשפה האנגלית	195.1300	12
מטלות ובחינה מסכמת	הים מכסה 70% אחוז מפני כדור הארץ. הוא מהווה מרכיב מרכזי במערכת האקלים ובמערכת האקולוגית, ומספק לאדם משאבים הכרחיים כמו אנרגיה, מזון ומי שתייה. קורס זה נועד לספק לתלמידים ידע בין תחומי על מאפייני הסביבה הימית, התהליכים שונים שמתרחשים בה, והכלים המדעיים שמשמשים לחקור ולנטר אותה. כמו כן יילמדו מושגים בסיסיים במדעי הטבע. הקורס הוא קורס מתוקשב שפתוח לכל הסטודנטים באוניברסיטה.	מתוקשב	מדעי הים	224.4445	ב'	2	ד"ר יואב להן	מבוא למדעי הים	195.4445	13

14	195.2763	אדם, טבע טקסט	עינת דוידי ודרור בורשטיין	4	ב'	122.2763	ספרות עברית והשוואתית	ה'	מפגשי זום 27.3, חמישי, מקוון, 19:00-22:00 3-4.4 חמישי-שישי, סדנה בכליל 24.4, חמישי, מקוון, 19:00-22:00 5.6, חמישי, מקוון, 19:00-22:00 מפגשים בגנים הבוטניים בהר הצופים	זהו קורס ייחודי ומשותף לסטודנטים של האוניברסיטה העברית ואוניברסיטת חיפה במסגרת פרויקט במימון יד הנדיב. ופתוח לכלל הסטודנטים בשתי האוניברסיטאות. במרכז הקורס עומדות פעולות הקריאה והכתיבה כמרחב של מפגש וכרישום של דיאלוג עם הטבע. בשלושה העשורים האחרונים מתפתחת מגמה חדשה בחקר הספרות המתמקדת ביחסים בין ספרות וסביבה. זוהי גישה מגוונת ורב-תחומית המתמקדת בקריאהת יצירות ספרות בהקשים סביבתיים. היא עוסקת באופנים השונים שבהם הטבע מדומיין על ידי האדם ובאופנים שבהם דמויות אלה משפיעים על המציאות. הקורס מורכב מחטיבה עיונית של קריאה ועיון בטקסטים מרכזיים בתחום הביקורת הסביבתית ויתקיים בזום וסדנאות שטח בת שלושה ימים מחוץ לקמפוס בתנאי פנסיין מלא, במהלכה יתנסו הסטודנטים בלמידה ויצירה, תוך מגע ישיר עם הטבע והתבוננות בו. הקורס מיועד לסטודנטים המעוניינים להעמיק את ידיעותיהם ואת הבנתם בתחום הסביבה ויחסי האדם והטבע ולסטודנטים המעוניינים להתנסות בקריאה ובכתיבה של סוגת "כתיבת טבע".
15	195.1105	קיימות ואחריות חברתית תאגידית	פרופ' דבי חסקי-לוונטל	2	ב'		אשכולות העשרה	א'	זום שבועי, סמס' ב', ראשון, 8:30	לאורן של בעיות סביבתיות וחברתיות סבוכות ושינוי אקלימי, המגור העסקי מוכרח לקחת חלק פעיל בפתרונות בני קיימה. אין זה מספיק עוד לדאוג להפחתת הנזק הסביבתי שנגרם בשל פעילות החברה. חברות וארגונים בני קיימה נדרשים כעת לקחת חלק פעיל בפתרונות מקיפים שישפרו את חיי האדם והחי ואת היכולת של המערכות האקולוגיות להתקיים לאורך זמן. בקורס זה נעסוק בהתפתחות הרעיון של אחריות חברתית תאגידית ונראה כיצד חברות מגייסות את כל בעלי העניין שלהם כדי לקחת חלק פעיל בתרומה סביבתית וחברתית. הקורס יכלול מושגים ותיאוריות, מקרים ודוגמאות מהארץ ומהעולם לצד כלים ומסגרות עבודה שהתלמידים יוכלו ליישם כעובדים ותוכמנהיגים. ות. הקורס יתקיים באמצעות למידה מקוונת בשעות הבוקר ויכלול עבודה בקבוצות קטנות, דיונים ותרגילי עבודה
16	195.2028	כלכלת סביבה לא כלכלנים	ד"ר דוד כץ	2	ב'	201.2171	אשכולות העשרה	ד'	יום ד', 12:15-13:45	ידע כלכלי הוא חיוני הן להבנת האתגרים הסביבתיים שאיתם העולם מתמודד והן למציאת פתרונות להם. שאלות כלכליות משחקות תפקיד כמעט בכל בעיה סביבתית. מאידך, כמעט כל עסקה כלכלית הנה בעלת השלכה סביבתית כלשהי. מטרת קורס זה היא הקניית כלים לניתוח של סוגיות סביבתיות. הקורס יציג מושגים בסיסיים במיקרו-כלכלה, תוך שימת דגש על יישומים סביבתיים. בקורס נזהה מתי השוק יכול לתרום לשימוש יעיל של משאבי טבע ומתי יש כשלי שוק, כגון השפעות חיצוניות, נחלת הכלל ומוצרים ציבורים. כמו כן, נלמד איזה כלים יש למקבלי החלטות לטפל בכשלי שוק הסביבתיים. בנוסף, נלמד איך להעריך את הערך של משאבי טבע וסביבה כדי שמקבלי החלטות יקחו אותם בחשבון בתכנון מדיניות. בשליש האחרון של הקורס נתייחס לנושאים כלכליים רחבים יותר הנוגעים לקשר בין איכות הסביבה ובין צמיחה כלכלית, סחר בינלאומי, וצדק סביבתי וחברתי. בנוסף בסוף הקורס נסתכל גם על שיטות אלטרנטיביות וביקורתיות כמו כלכלה אקולוגית, כלכלה מעגלית וגישות נגד צמיחה כלכלית (degrowth).
										נוכחות מלאה; הגשת מטלת כתיבה מסכמת
										השתתפות פעילה בקורס 20% תיאור חברה 20% חקר מקרה 60%
										אין דרישות קדם נוכחות: חובה. סטודנטים אשר מפסידים יותר משיעור אחד יצטרכו להגיש עובדה נוספת עבודה: 4 תרגילים מבחן: מבחן מסכם מרכיבי הציון: •השתתפות פעילה 5% •תרגילים 15% כל אחד •מבחן מסכם: 35%

17	קורס מדע אזרחי – מוזיאון הטבע	של דר' יעלה גולומביק							הקורס יתקיים פיזית במוזיאון הטבע ת"א	אחוז מהציון הסופי 20%עבודה 1 להגשה במהלך הקורס 20%עבודה 2 להגשה במהלך הקורס 10%נוכחות, השתתפות פעילה וכתובת רפלקציות 50%תכנון, הפעלה והצגה של מיום מדע אזרחי + הגשת עבודת סיכום סה"כ 100%	חומרים לקריאה בקורס נמצאים בתקליף כאן - https://drive.google.com/drive/folders/10giHOOtDmA0nCh28JWtEl6tunhSTgsj
----	-------------------------------	----------------------	--	--	--	--	--	--	--------------------------------------	---	--

קורסי אשכול "קיימות וסביבה" – סמסטר קיץ											
מס'	מס' קורס באשכול	שם קורס חדש	שם המרצה	נ"ז	סמ'	מספר קורס אב	חוג אב	יום לימוד	שעות לימוד	תקציר	דרישות
16	195.4106	ממדע בדיוני למדע היום : עשרים אלף מיל מתחת לים	ד"ר בברלי גודמן	2	קיץ	224.4106	מדעי הים	ב'	12: 15-13: 45	כאשר פורסם הספר עשרים אלף מיל מתחת לים בשנת 1870 המהפכה התעשייתית התבססה היטב וחידושים ופרויקטים גדולים כגון מסילות ברזל חוצות יבשות, השלמת תעלת סואץ, טלגרף, דינמיט, פסטור ועוד מאפשרים נוחות וקישוריות חסרי תקדים . מסתורי העולם נפתרו בזה אחר זה. עם זאת מעמקי האוקיינוס עדיין נותרו בלתי גלויים. בקורס זה נחזור לעולמו הדמיוני של ז'ול ורן בשנות השישים של המאה ה-19, ונשווה את תיאוריו הבדיוניים על העולם שבמעמקי הים לסביבה הימית כפי שאנחנו מכירים אותה היום.	קריאת הספר, בחנים ובחינה סופית
17	195.2025	שטחים פתוחים	ד"ר ירדנה שאול	2	קיץ	201.2025	גיאוגרפיה	ג'	18: 00-20: 00	הקורס יעסוק בערכיות השטחים הפתוחים, תפקודם ומדיניות לשמירתם כנגד הלחצים השונים ברמה העולמית והישראלית. בכלל זה תבחן ההתייחסות למערך השטחים הפתוחים, כמו גם תכניות סטטוטוריות ברמה לאומית ומטרופולינית. המפנה ביחס לשמירת השטחים הפתוחים בישראל, הקרקע החקלאית כנדבך מהותי במארג השטחים הפתוחים, והשינוי האידיאולוגי ביחס אליה, ההיבטים החברתיים של השטחים הפתוחים, המרחבים הפתוחים ומערך ההתיישבות בתוכם, הרחבות יישובים על חשבון שטחים פתוחים, החלטות מועצת מינהל מקרקעי ישראל ביחס למערך השטחים הפתוחים והקרקע החקלאית והשלכותיהם, תיירות פנאי ונופש בשטחים פתוחים- הלכה ומעשה (יזמות, אפיונים, ביטויים מרחביים, חברתיים וכלכליים). הקורס יכלול מס' מפגשים פרונטליים, וחלקו יועבר בצורה מתוקשבת.	הגשת עבודה סופית

